

Celem projektu badawczego jest analiza idei politycznych Ludwika Królikowskiego w perspektywie semantycznej i transnarodowej w świetle nowych źródeł. Królikowski był niezwykle barwną postacią w polskim życiu politycznym dziewiętnastego wieku. Był to nie tylko ważny myśliciel lewicy Wielkiej Emigracji, ale także jeden z głównych ideologów ruchu ikaryjskiego oraz sekretarz ikaryjskiego klubu rewolucyjnego, utworzonego w Paryżu w 1848 r.

Stan badań nad jego ideami politycznymi trudno uznać za zadowalający. Polscy badacze (m.in. Jan Turowski czy Adam Sikora) nie dotarli do szeregu materiałów, dostępnych zarówno w Polsce, jak i w instytucjach zagranicznych. Z kolei francuscy historycy (Michel Cordillot, Francois Fourn) nie znają źródeł polskojęzycznych, przez co także oni nie ustrzegli się szeregu pomyłek i uproszczeń. By wypełnić istniejące luki, w projekcie zaplanowano pobyty badawcze w zagranicznych bibliotekach (w Paryżu i w Amsterdamie), w których przechowywane są materiały do historii ruchu ikaryjskiego, ale także francuskojęzyczne czasopisma, zawierające artykuły Królikowskiego.

Idee polskiego myśliciela politycznego są interesujące przede wszystkim ze względu na specyficzny język, którego używał on do opisu zjawisk politycznych. Owa specyficzność była poniekąd wpisana w kontekst jego działania, gdyż lata 30. i 40. XIX w. to w polskiej historii czas gwałtownej przemiany języka politycznego. W toku tych dwóch dekad do polszczyzny wprowadzono szereg nowych pojęć (np. socjalizm, demokratyzm), a wiele z pojęć już istniejących zmieniło swe znaczenie. Język, którym posługiwał się Królikowski, był językiem religijnym, obfitującym w metafory, zaczerpnięte z Biblii. Swych politycznych przeciwników uznawał on za heretyków, a rewolucyjny terror porównywał do „miecza Chrystusa”. Był również prawdopodobnie pierwszym Polakiem w historii, który – pod wpływem francuskich radykałów – powiedział o sobie „Je suis communiste”.

Kwestia wzajemnych inspiracji i zapożyczeń pomiędzy Królikowskim a jego francuskimi współpracownikami tworzy ważny problem badawczy. W toku realizacji projektu będę chciał zweryfikować, w jakim stopniu idee Królikowskiego to recepcja francuskiego socjalizmu, a w jakim opierają się one na polskich doświadczeniach. Pytanie to warto także odwrócić: do jakiego stopnia ruch ikaryjski był ruchem międzynarodowym i jaki wpływ wywarła aktywność Królikowskiego na formowanie się ideologii tego ruchu.

Badanie idei politycznych Królikowskiego wymaga zwrócenia uwagi na jego biografię. Jednym z najistotniejszych problemów, który wciąż nie doczekał się rozwiązania, jest ustalenie daty śmierci Królikowskiego. Jednak jego życie pociąga za sobą wiele pytań. Była to wszak osoba niezakorzeniona, która wielokrotnie zmieniała miejsce zamieszkania. Co więcej, Królikowski jest rzadkim przykładem XIX-wiecznego myśliciela chłopskiego pochodzenia. Jego korespondencja, ale także wspomnienia innych osób, powinny dostarczyć wielu faktów, istotnych dla reinterpretacji idei politycznych Królikowskiego.

W rezultacie projektu powstać ma przede wszystkim całościowa i nowatorska monografia. Poza tym, jako że efekty przeprowadzonych badań mogą być interesujące także dla zagranicznych badaczy, zaplanowano również prezentację rezultatów projektu w formie referatu na międzynarodowej konferencji naukowej (w języku angielskim) oraz w formie artykułu naukowego (po francusku).